

شهیدہ قم

«بررسی تاریخی و تحلیلی زندگی مهاجر و مجاهد فی سبیل
الله مظلومه، مطہرہ، صدیقہ و کریمہ اہل بیت، حضرت فاطمہ
معصومہ علیہا السلام و شہادت جانگدازش در سرزمین غربت (قم)»

یوسفعلی یوسفی

سرشناسه: شهیده قم، بررسی تاریخی و تحلیلی زندگی مهاجر فی سبیل الله مظلومه،
 مطهره، صدیقه و کریمه اهل بیت، حضرت فاطمه معصومه (س) و شهادت جانگدازش در
 سرزمین غربت (قم)، یوسفعلی، یوسفی
 عنوان و پدیدآورنده: یوسفی، یوسفعلی، ۱۳۴۵
 مشخصات نشر: قم: کوثر غدیر، ۱۳۸۶
 مشخصات ظاهری: ۱۷۶ ص
 شابک: ۲۰۰۰ ریال: 9-31-8024-964-978
 فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا
 یادداشت: فارسی

یادداشت: کتابنامه: ص [۱۵۹] - ۱۷۶: همچنین بصورت زیرنویس

۱. معصومه بنت موسی (ع)، ۱۸۳ - ۲۰۱ ق؛ سرگذشتنامه ۲. معصومه بنت موسی (ع) ۱۸۳ -
 ۲۰۱ ق؛ زیارتنامه ها ۳. قم - امام زاده ها ۴. قم - تاریخ، الف. عنوان ب. عنوان: بررسی
 تاریخی و تحلیلی زندگی مهاجر فی سبیل الله مظلومه، مطهره، صدیقه و کریمه اهل بیت،
 حضرت فاطمه معصومه (س)

۹۱/۲/۵۲ BP ۲۹۷/۹۷۶

۱۳۸۶

نام کتاب: شهیده قم

موضوع: سوگنامه شهادت حضرت فاطمه معصومه (ع)

نویسنده: یوسفعلی یوسفی

ناشر: کوثر غدیر

ویراستار: محمد نصیری

صفحه آرای: محسنی نیا

بازخوانی و مقابله: محمد جواد یوسفی - علی یوسفی

قطع و صفحه: ۱۷۶ - رقی

شمارگان: ۳۰۰ جلد

نوبت و سال چاپ: اول - ۱۳۸۶

لیتوگرافی

چاپخانه: امیران

قیمت: ۲۰۰ تومان

شابک: ۹ - ۳۱ - ۸۰۲۴ - ۹۶۴ - ۹۷۸

مراکز پخش: تهران: انتشارات آرام دل، خیابان کارگر جنوبی - کوچه شهدای

ژاندارمری - مجتمع ناشران کوثر

قم: انتشارات کوثر غدیر ۰۹۱۲۳۵۱۰۱۷۳

قم: انتشارات شاکر - دورشهر - کوچه شماره ۱۸ (هفت متری صدوق) پلاک ۱۵۶

تلفن و فاکس: ۷۷۴۲۰۹۲ - ۷۷۳۹۲۶۴ - ۰۹۱۲۳۵۱۱۱۹۶

شرح حال نویسنده

نویسنده در سال ۱۳۴۵ ه‍.ش در شهرستان آمل متولد شد. دروس ابتدایی را در روستای محل زندگی اش (چهار محل - محمودآباد) سپری نموده و همزمان با آغاز انقلاب اسلامی دروس راهنمایی و متوسطه را در شهرستان آمل طی نموده و در همان سالها وارد حوزه علمیه شده است. گرچه به علت مشکلات و موانعی که ایجاد شد از آن فاصله گرفته در طی دوره دانشگاهی، همزمان از علوم حوزوی در حد آشنایی بهره برده است.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، نشریه محلی «پیام» را به عنوان ابتدایی ترین کار نویسندگی مدیریت نموده و علاقه ای ویژه به مطالعه و آثار قلمی از خود نشان داد. با ورود به دانشگاه و توجه به امور مرتبط تحقیق و نویسندگی، از تجربیات استادان مجرب استفاده نموده و اولین اثر ادبی خویش را در حوزه معرفت دینی با عنوان «بوی عشق در فرهنگ شب زنده داری» منتشر کرد. آثار چاپ شده از نویسنده، عبارتند از:

۱. بوی عشق در فرهنگ شب زنده داری؛ ۲. سوگنامه عاشورا. ج (۱) و (۲)؛

۳. شبهای رمضان؛ ۴. مدیحه کوثر؛

۵. سوگنامه فاطمیه؛ ۶. سفرنامه عشق؛

۷. در حریم اعتکاف؛ ۸. سیمای محمودآباد؛

۹. زیارت عاشورا به روایت تصویر؛ ۱۰. دعای عهد به روایت تصویر؛

۱۱. شهیده غربت ۱۲. شهیده قم (کتاب مذکور)

تعداد شش عنوان اول که به صورت تألیف و گردآوری است از مجموعه برنامه های مباح فرزانة اهل بیت علیهم السلام «حاج منصور ارضی» است.

نویسنده چند مقاله کوچک نیز در مجلات محلی و... ارائه داد. او اکنون کتابی را با نام «نغمه ظهور» در دست تدوین دارد که ویژه امام زمان - عجل الله تعالی فرجه الشریف - است و با اذکار و مناجات و اشعار در وصف آن امام غایب از نظر همراه است.

«انتشارات کوثر غدیر»

فهرست مطالب

۴۳	○ مقام صابره	۱۵	پیشگفتار
۴۴	○ مقام شفاعت		نگاهی گذرا به زندگی حضرت فاطمه
۴۵	○ دایرة شفاعت	۱۷	معصومه علیها السلام
۴۷	○ بهرهمندی از شفاعت	۱۹	○ مراحل زندگانی

۴۷	○ مظهر رحمت الهی
	○ حمایت از ولایت، راز عظمت زنان نمونه
۴۸	○ عالم
۵۳	○ بانوان نمونه دیگر
۵۳	○ سرور زنان عالم

فصل یکم: ولادت تا هجرت

۲۵	○ پیش‌گویی امام صادق علیه السلام
۲۷	○ تولد و نامگذاری
۲۹	○ پدر و مادر
۳۱	○ القاب آن حضرت
۳۱	○ عالمه اهل بیت علیهم السلام
۳۵	○ عابده
۳۶	○ صدیقه
۳۷	○ مقام عصمت
۳۹	○ تالی معصوم (نایب الامام)
۴۰	○ کریمه اهل بیت
۴۰	○ کنبه آن حضرت
۴۱	○ شرافت نسبی حضرت فاطمه معصومه علیها السلام
۴۲	○ غریبه اهل بیت علیهم السلام
۴۳	○ مظلومه اهل بیت علیهم السلام

فصل دوم: سفر عشق

۵۷	○ وداع با برادر
۵۸	○ مروری بر تاریخ و مسیر حرکت امام رضا علیه السلام
۶۰	○ مدینه بعد از احضار و تبعید امام رضا علیه السلام
۶۱	○ فاطمه قرن دوم
۶۲	○ علل مهاجرت سادات علوی به ایران
۶۳	○ مهاجرت‌های پس از تبعید امام رضا علیه السلام
	○ انگیزه‌های هجرت حضرت فاطمه معصومه علیها السلام
۶۳	
۶۴	○ هجرت به ایران

- ۶۴ مسیر حرکت کاروان ۱۰۶ حرم اهل بیت (علیهم السلام)
- ۶۵ باخبر شدن عاملان حکومتی از هجرت ۱۰۷ فاطمه دوم ۶۶ خواهر امام ۶۷ درگیری و کارزار کاروان ۶۷ شهادت همراهان حضرت ۶۸ حمایت و دفاع قبیله ها ۶۸ ورود بانوی مکتوم اسلام به قم و استقبال مردمی ۶۹ نقل روایت ۷۱ بستر بیماری ۷۴ خبر از شهادت خویش ۷۴ معراج (محل عروج حضرت) ۷۵ انگیزه ورود به قم ۷۶ قم، انتخاب آگاهانه ۷۷ تاریخ شهادت ۷۸ نقل های (اسناد) شهادت آن حضرت ۷۹ تحلیل شهادت ۸۱ رسالت های دو خواهر امام ۸۳ هجرت های نافرجام ۸۴ تشکیک درباره واقعه درگیری ۸۶ تشییع پیکر مطهر ۹۳ گوهری در صدف خاک ۹۴ عزاداری ۹۷ آداب عزاداری ۹۷ امام رضا (علیه السلام) در قم ۹۸
- ۱۰۳ مقبره حضرت ۱۰۳ گنبد حرم ۱۰۴ ضریح مطهر ۱۰۵
- ۱۰۶ مسیر حرکت کاروان ۱۰۶ حرم اهل بیت (علیهم السلام)
- ۱۰۷ فاطمه دوم ۱۰۷ فاطمه دوم ۱۰۸ مرقد حضرت فاطمه معصومه (علیها السلام) تجلی مرقد ۱۰۸ مخفی حضرت زهرا (علیها السلام) ۱۱۰ شکل و شمایل حضرت زهرا ۱۱۰ مدیحه نورین نیرین ۱۱۱ اولین بانوی یادگار معصومین مدفون در ایران ۱۱۲ مرقد حضرت معصومه (علیها السلام)، روضه من ۱۱۳ ریاض الجنه ۱۱۵ توسل به اولیای الهی ۱۱۷ زیارت و زائر ۱۲۰ زیارت اولیای الهی ۱۲۰ انگیزه زیارت ۱۲۰ پاداش زیارت آن حضرت از منظر انچه ۱۲۱ معصومین (علیهم السلام) ۱۲۴ آداب و شرایط زیارت ۱۲۷ نماز زیارت ۱۲۸ زیارت در بالای سر ۱۲۹ ذکر تسبیحات ۱۳۰ زیارت مأثوره ۱۳۰ اخذ دخول ۱۳۱ زیارتنامه ۱۳۵ مفاهیم بلند زیارتنامه ۱۳۵ ارادت امام عصر به حضرت فاطمه معصومه (علیها السلام) ۱۳۷ تکریم علمای دین و بزرگان از حضرت فاطمه ۱۳۸ معصومه (علیها السلام) ۱۳۹ واسطه فیض و باب الحوائج ۱۴۰ کرامات ۱۴۰

فصل سوم: بارگاه فاطمی

○ امام زادگان مدفون در حرم ۱۴۰	○ سخن امام خمینی (ره) درباره منزلت قم ۱۵۰
○ مدفونین دیگر در حرم ۱۴۱	○ نائب الامام آیت الله العظمی خامنه‌ای .. ۱۵۱
○ امام زادگان مدفون در قم ۱۴۲	○ حوزه علمیه هزار ساله و رمز بقای آن ... ۱۵۲
○ قبور مطهر علما و بزرگان دین ۱۴۲	○ دوره جدید مرکزیت علمی حوزه علمیه قم ۱۵۲
	○ جمکران و مسجد مقدس صاحب الزمان
فصل چهارم: قم و حوزه علمیه و جمکران	۱۵۴
○ نام و وجه تسمیه قم ۱۴۵	○ جمکران و پیشگویی امیرالمؤمنین (علیه السلام) ۱۵۵
○ پیشینه تاریخی قم ۱۴۶	○ واقعه بنای مسجد صاحب الزمان جمکران ۱۵۵
○ جایگاه قم در جهان اسلام ۱۴۷	○ توجه علما و بزرگان به مسجد جمکران ۱۵۸
○ موقعیت ممتاز قم ۱۴۸	○ منابع و مآخذ ۱۵۹
○ قم در آئینه روایات ۱۴۹	○ منابع ۱۶۵
○ مرکز علوم اسلامی و حوزه علمیه ۱۵۰	

پیشگفتار

قال رسول الله ﷺ: «موت الغریب شهادة»^۱

وجود مقدس حضرت فاطمه معصومه علیها السلام جلوه‌ای از وجود اطهر بانوی دو عالم حضرت فاطمه زهرا علیها السلام است. آن حضرت، مهاجر، مجاهد و مدافع ولایت بود و به همین منظور، راهی سرزمین غربت - دور از دیار خویش - شد تا بتواند در جوار برادر و امام خویش، امام رضا علیه السلام، مدافع قرآن و اهل بیت علیهم السلام باشد. آن بانوی بزرگوار به همراه گروهی از نزدیکان خویش، از مدینه النبی به ایران پهناور هجرت می‌نماید، اما در بین راه، مهاجمان حکومت مأمون عباسی راه را بر او می‌بندند و همراهان آن حضرت مجبور به دفاع شده، جنگی بین آنان رخ می‌دهد در این حادثه غمبار بسیاری از برادران و برادرزادگان و دیگران همراهان شهید گشته و به خود آن حضرت نیز ضربه شدید روحی وارد می‌گردد و به طرز مشکوکی مسموم و بیمار می‌گردد. پس از مدتی کوتاهی حضرت فاطمه معصومه علیها السلام با همان حال نفاقت به قم تغییر مسیر داده و خاک کویری قدم را به قم‌های مبارک خویش برای همیشه مقدس می‌نماید و در این دیار به وصال معبود خویش پر

۱. من لا یحضره الفقیه، ج ۱، ص ۱۳۹ / وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۴۷ / المعاصن، ج ۲، ص ۳۴۳

می‌کشد و این در حالی بود که به ظاهر محروم از دیدار امام خویش و غریبانه جان می‌سپارد تا عنوان پرافتخار «شیعه روز محشر» برای او جاودانی گردد. مجموعه «شهیده غربت»^۱ تقریباً به همه جوانب زندگی آن حضرت می‌پردازد و از جمله موضوع شهادت ایشان را و می‌کاود.

اما این کتاب، بیشتر به مطالب اخیر اختصاص یافته است. نویسنده کوشیده است از همه توان خود در راه اثبات شهادت کریمه اهل بیت (علیهم السلام) سود جوید و آنچه در مقابل شماسست، نتیجه این تلاش و البته یاری خداوند و عنایت آن بانوی شهیده بوده است.

محققان و نویسندگان بزرگوار دیگر نیز با بررسی بیشتر منابع و مآخذ، در اثبات هر چه بهتر موضوع شهادت آن حضرت، بکوشند و بدین ترتیب قدری از مظلومیت و غربت آن بانوی بزرگوار بکاهند.

برخی از وجوه غربت ایشان را چنین می‌توان برشمرد:

۱. مخفی بودن مقام ولایت آن حضرت و قرب و منزلت الهی ایشان از نظر مردم؛ همچنانکه انبیاء و اولیای الهی در این عالم، همواره غریب بودند و در شرایط سخت و ناگواری با حاکمان ستمکار زمان خویش گذراندند؛
۲. دوری از وطن آباء و اجدادی خویش، مدینه النبی؛
۳. جان دادن در سرزمین غربت و شهادت در اثر سم قاتل و پنهان شدن چهره قاتلان؛
۴. دوری از برادر و امام خویش و موفق نشدن به زیارت آن حضرت؛
۵. شاهد بودن صحنه قتل و شهادت برادران، برادرزادگان و همراهان در کاروان؛
۶. تشییع و تدفین غریب در سرزمین غربت.

یوسفعلی یوسفی؛ قم مقدس

ماه مبارک رمضان ۱۴۲۸ - برابر با شهریورماه ۱۳۸۶